

Погл у буд

Управа за стратегијско планирање носилац је три веома битне функције за систем одбране, а то су стратегија и доктрина, планирање и програмирање (стратегијско управљање ресурсима) и научна и инвентивна делатност.

О актуелним пословима у ове три области разговарамо са начелником Управе генерал-мајором др Митром Ковачем.

Колико су стратегијско-доктринарна докуменџа, „Стратегија националне безбедности” и „Стратегија одбране”, усклађена са стањем безбедносног окружења Србије и да ли се ради на новим докуменџима?

– Стратегија одбране Републике Србије представља основни стратегијски документ који садржи општа опредељења о начину остваривања функције одбране и ангажовања снага система одбране у заштити одбрамбених интереса Србије. Овим документом исказује се опредељеност Србије да изграђује и јача сопствене капацитете и способности за одбрану, као и да кроз сарадњу са европским и другим међународним безбедносним и одбрамбеним структурама, заједнички делује са другим државама у циљу јача-

Снимио Д. БАНДА

Планирање одбране обезбеђује изградњу потребних способности, функционисање и развој система одбране, рационално ангажовање расположивих ресурса и транспарентност располагања финансијским средствима

Безбедност

ња националне, регионалне и глобалне безбедности.

На основу извршене анализе чинилаца безбедности, утврђено је да у односу на период када су усвојени основни стратегијски документи Републике Србије у области безбедности и одбране, 2009. године, у непосредном стратегијском окружењу није дошло до значајних промена које би непосредно захтевале израду нових стратегијских докумената.

Колико можемо бити задовољни досиђашњем стандардом и оствареним нивоом интероперабилности?

– Савремени концепт стандардизације подразумева стандардизацију активности битних за одбрану, пре свега развој и израду концепата, доктрина, процедура, као и достизање и одржавање потребних војних способности, оптималну употребу ресурса и подршку процесу дугорочног и средњорочног планирања у одбрани. Термин интероперабилност, поједностављено, подразумева способност заједничког деловања, функционисања или комуникације између различитих система, уколико говоримо са технолошког аспекта, или јединица војске, како у националном окружењу, тако и у међународном. Дакле, интероперабилност је више од способности да

нешто функционише усклађено, а то је да спречи или да не буде узрок могућег ризика или веће штете по целокупни систем. Кључ за постизање интероперабилности су стандарди тј. њихова примена и спровођење.

Последице економске кризе, код нас и у свету, утичу на смањење издвајања за потребе одбране, док се са друге стране повећавају захтеви и очекивања од одбране, што у пракси значи да је са мање ресурса потребно да се постигне више. Како? Једно од решења је стандардизација. Тренутно можемо бити задовољни достигнутим нивоом стандардизације и оствареним нивоом интероперабилности, али то

није довољно и можемо боље, тако да предузимамо све потребне мере како бисмо то постигли.

Који су њослови актуелни у Управи којом руководиш?

– Планом рада Управе за 2014. годину предвиђен је велики број сложених задатака. Од послова на којима је Управа тренутно ангажована издвојио бих, пре свега, израду нацрта *Стратегијског прегледа одбране Републике Србије*, израду нацрта *Смерница за средњорочно планирање и програмирање за период 2015. до 2020. године*, израду *Средњорочног плана и програма развоја система одбране у периоду од 2014. до 2019. године*, израду дугорочне анализе трошкова система одбране применом софтвера KOSTMOD 4.0, учешће у активностима на изградњи интегритета за смањење ризика од корупције у Министарству одбране и Војсци Србије, учешће у ревидирању садржаја документа *Национални програм за усвајање њравних њековина Европске уније (NPAА)*, из надлежности Министарства, израду *Предлога њлана мера за решавање њроблема научно-истраживачке делатности за 2013 годину*, итд.

Поред значајног броја послова који су у функционалној надлежности

БЕЗБЕДНОСТ

Процењује се да ће, у краткорочном периоду, општа безбедносна ситуација у Србији остати релативно стабилна. Међутим, наставак глобалне економске кризе и финансијске нестабилности у еврозони неминовно ће се негативно одразити на унутрашњу ситуацију у Србији, што може да подстакне јачање социјалних притисака, разних облика екстремизма у спрези са организованим криминалом.

Такав развој ситуације био би додатно убрзан евентуалним дуготрајним застојем процеса проширења ЕУ на државе западног Балкана, укључујући и Србију, као и додатним условљавањима.

Посебно негативан утицај на стање безбедности на територији Србије има трансформација Косовских снага безбедности у оружане снаге, такозвана „Војска Косова“. У том смислу органи законодавне и извршне власти Србије предузеће адекватне мере.

Управе за стратегијско планирање, истакао бих да постоје и одређени послови који у знатној мери захтевају повећано ангажовање и додатну едукацију њених припадника. Пре свега, реч је о активностима у вези са спровођењем Националног акционог плана за примену Резолуције 1325 СБ УН – Жене, мир и безбедност у Србији, изградњи интегритета за смањење ризика од корупције, затим, сарадњи са организацијама цивилног друштва. Настојаћемо да организационе јединице Министарства и Војске буду више укључене у реализацију наведених послова, јер су изграђене претпоставке да та решења заживе у пракси.

Извојите најзначајније резултате постигнуће у спровођењу Националног акционог плана за примену резолуције 1325 СБ УН – Жене, мир и безбедности?

– Израда и спровођење Националног акционог плана представља значајан допринос реформи система одбране, као и система националне безбедности у целини. Желим да истакнем да су, захваљујући синергији делатности државних институција, невладиног сектора и међународних организација, у претходном периоду постигнути значајни резултати у спровођењу НАП у читавом сектору безбедности у Србији. На тај начин Србија се сврстала у круг земаља које примењују стандарде и препоруке УН, ЕУ, НАТО и ОЕБС-а у овој области.

Међу посебно значајне резултате издвајам стручну и административно-техничку подршку раду Политичког савета Владе за спровођење НАП, успостављање институционалних механизма за спровођење НАП, усаглашавање и прилагођавање наставних планова и програма војно-образовних установа у функцији примене међународног хуманитарног права са аспекта заштите жена и девојака од насиља у конфликтним и пост-конфликтним ситуацијама, тенденцију раста интересовања и повећање заступљености жена међу кадетима на Војној академији и Медицинском факултету ВМА, као и у заступљености жена на

добровољном служењу војног рока, и интензивирање активности усмерених ка промоцији војне професије међу девојкама и женама.

Који су аспекти учешћа Министарства одбране у изградњи интегритета?

– Управа за стратегијско планирање је координирала израду одговора на Упитник за самопроцену стања интегритета Министарству одбране. Након заједничког усаглашавања са експертским тимом, коначна верзија документа *Самопроцена о изградњи интегритета за смањење ризика од корупције у Републици Србији* из надлежности Министарства одбране објављена је на веб сајту Министарства одбране почетком прошле године. Наведени документ је вишеструко значајан зато што је приказао политички и законодавни контекст у ком се налази систем одбране Србије, у вези са питањем борбе против корупције, али је дао препоруке за решење најважнијих проблема.

Сматрамо да је изградња интегритета значајно допринела развоју сарадње у овој области са другим

државама, као што су Норвешка, Велика Британија, организација Међународна транспарентност Велика Британија, Канцеларија UNDP/SEESAC у Београду, али и организацијама цивилног друштва.

Стратегијско планирање има примаран значај у процесу управљања системом одбране. Која су достигнућа у тој области?

– Планирање одбране обезбеђује изградњу потребних способности, функционисање и развој система одбране, рационално ангажовање расположивих ресурса и транспарентност располагања финансијским средствима.

Од стратегијско-доктринарних докумената Народна скупштина је 2009. године усвојила *Стратегију националне безбедности Републике Србије* и *Стратегију одбране Републике Србије*, а Одлуком председника Републике Србије 2010. године је усвојена *Доктрина Војске Србије*. Од докумената планирања развоја Народна скупштина је 2011. године усвојила Дугорочни план развоја система

■ Средства за финансирање МО и ВС, у сталним ценама (лева скала) — Процент издвајања од БДП (десна скала). Према законима о буџету Републике Србије

Финансирање МО и ВС у периоду од 2007. до 2014. године

одбране Републике Србије. У фази израде је нови *Стратегијски преглед одбране Републике Србије*, за период до 2020. године који треба да буде усвојен до краја 2014. године. Од докумената планирања употребе снага Влада је крајем 2013. године, након скоро две деценије, усвојила План одбране Републике Србије. Тај документ је битан и по томе што је резултат рада великог броја субјеката у систему одбране. Упутство о методологији за израду планова одбране израдила је Управа за стратегијско планирање, које је на предлог Министарства усвојила Влада.

У овој кризи добро дођу искуства сачењена у примени система планирања, програмирања, буџетирања и извршења у Министарству одбране и Војсци Србије. До каквих резултата дошли имајући у виду анализу широких система одбране?

– Ради ефективног и ефикасног управљања ресурсима одбране 2008. године уведен је систем планирања, програмирања, буџетирања и извршења (ППБИ). Данас смо способни да прецизно искажемо колико финансијских средстава је потребно Министарству и Војсци да би са постојећом или пројектованом организацијом несметано функционисали у извршавању послова, мисија и задатака и имала барем минимум развоја. На тај начин управним структурама система одбране и доносиоцима стратегијских одлука пружамо релевантне податке за управљање.

Данас имамо структуру и бројно стање које је у основи у складу са потребама одбране Србије, прописаним мисијама и задацима, као и савременим начином организовања одбране. Процене изазова, ризика и претњи безбедности указују да се бројно стање не сме даље смањивати, као и да би смањивање издвајања за одбрану и поред предузимања мера оптимизације, рационализације и штедње у наредном периоду водило ка драстичном умањењу одбрамбених способности и угрожавању безбедности

ЗНАЧАЈ УСАВРШАВАЊА

Припадници Управе за стратегијско планирање посебну пажњу посвећују образовању и усавршавању, па тако овог тренутка у Управи је шест доктора наука, четири магистра, пет мастера и три лица са звањем специјалисте. Овоме треба додати и лица са посебним стручним испитима. Више њих је са наставним и научним звањима, који су личним ангажовањем дали допринос акредитацији наших високошколских и научноистраживачких установа и која, поред учешћа у креирању система одбране, учествују и у реализацији наставног процеса на Универзитету одбране и научноистраживачких пројеката.

Србије и њених грађана. Ми очекујемо у домену струке, да ће нам држава у наредном периоду помоћи да решавамо проблеме који су последица вишедеценијске небриге.

Како оцењујете стање у области научноистраживачке делатности?

– У току ове године у нашим научноистраживачким организацијама и високошколским јединицама Универзитета одбране реализује се преко сто тридесет научноистраживачких пројеката из свих области истраживања и научних поља, за шта су издвојена финансијска средства у висини од 0,57 процената од средстава намењених за финансирање одбране.

Посебно бих истакао да је ова делатност, од посебног значаја за одбрану, до пре неколико година била законски и фактички изолована од научноистраживачке делатности у друштву, јер се на функционисање војних научноистраживачких установа искључиво примењивао *Закон о војним школама и војним научноистраживачким установама* у складу са којим су ове установе основане. Захваљујући иницијативи ове управе, последњим изменама и допунама *Закона о научноистраживачкој делатности*, утврђена су материјална решења којима су уважене одређене специфичности система одбране, чиме су се стекли услови за формално-правно интегрисање војних научних установа у систем научноистраживачке делатности Србије.

Конкретан резултат тога јесте да је извршена хармонизација са научноистраживачком делатношћу у држави,

што је допринело да су до сада као научноистраживачке организације из нашег система акредитоване: Војно-технички институт, Војна академија, Технички опитни центар, Медицински факултет ВМА и од пре неки дан и Војногеографски институт. Очекује се да ових дана и Институт за стратегијска истраживања поднесе захтев за акредитацију, који је извршио све припреме и достигао прописане услове.

Шта нам можеће рећи о задацима које реализујете из области инвентивне делатности?

– У Управи за стратегијско планирање спроводи се поступак правне заштите поверљивих проналазака и техничких унапређења значајних за одбрану. Област инвентивне делатности у систему одбране, када је у питању патентна заштита поверљивих иновација је у потпуности усаглашена са националним законодавством.

У реализацији поступка патентне заштите поверљивих проналазака, успостављена је успешна сарадња Управе за стратегијско планирање са Заводом за интелектуалну својину, како по питању прибављања и размене стручних мишљења везано за услове патентабилности иновација тако и по питању стручне едукације наших припадника који непосредно учествују у поступку испитивања пријављених иновација.

Један од задатака из области инвентивне делатности јесте организација и учешће на скуповима иноватора и изложбама иновација ради промовисања и стимулисања иноваторског рада. ■

Раденко МУТАВЦИЋ